

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย

เรื่อง คำภาษาต่างประเทศในภาษาไทย

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

ชุดกิจกรรมที่ ๒

คำภาษาบาลีในภาษาไทย

นายอมรินทร์ สรรพสมบัติ

ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะครูชำนาญการ

โรงเรียนพรางตฤองวิทยา

องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

กระทรวงมหาดไทย

คำนำ

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องคำภาษาต่างประเทศในภาษาไทย ใช้ประกอบการเรียนรายวิชาภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ครูสามารถใช้ประกอบการสอนหรือนักเรียนสามารถศึกษาด้วยตนเอง และปฏิบัติกิจกรรมตามขั้นตอนในชุดกิจกรรมได้ ชุดกิจกรรมมีทั้งหมด ๘ ชุด ดังต่อไปนี้

ชุดกิจกรรมที่ ๑ สาเหตุที่คำภาษาต่างประเทศเข้ามาปะปนในภาษาไทย

ชุดกิจกรรมที่ ๒ คำภาษาบาลีในภาษาไทย

ชุดกิจกรรมที่ ๓ คำภาษาสันสกฤตในภาษาไทย

ชุดกิจกรรมที่ ๔ คำภาษาเขมรในภาษาไทย

ชุดกิจกรรมที่ ๕ คำภาษาจีนในภาษาไทย

ชุดกิจกรรมที่ ๖ คำภาษาชวา – มลายูในภาษาไทย

ชุดกิจกรรมที่ ๗ คำภาษาอังกฤษในภาษาไทย

ชุดกิจกรรมที่ ๘ คำทับศัพท์ คำศัพท์บัญญัติ และคำศัพท์ทางวิชาการ

ในชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย ชุดกิจกรรมที่ ๒ คำภาษาบาลีในภาษาไทย จะช่วยให้นักเรียนได้รับความรู้ ความเข้าใจ คำภาษาบาลีในภาษาไทย ผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่าชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง คำภาษาต่างประเทศในภาษาไทย จะเป็นประโยชน์ต่อครูผู้สอนและนักเรียนในการพัฒนาการเรียน การสอนให้มีประสิทธิภาพ รวมทั้งเป็นการสร้างเจตคติที่ดีในการเรียนวิชาภาษาไทย

อมรินทร์ สรรพสมบัติ

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
คำชี้แจง	ค
คำชี้แจงสำหรับครูผู้สอน	ง
คำชี้แจงสำหรับนักเรียน	จ
สาระ/มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด	ด
สาระสำคัญ/จุดประสงค์การเรียนรู้	๒
แบบทดสอบก่อนเรียน	๓
บัตรเนื้อหา	๕
บัตรกิจกรรม	๘
แบบทดสอบหลังเรียน	๑๑
บรรณานุกรม	๑๓
ภาคผนวก	๑๔

คำชี้แจง

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องคำภาษาต่างประเทศในภาษาไทย ใช้ประกอบการเรียนรายวิชาภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย หลักสูตรการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ มีรายละเอียดดังนี้

๑. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องคำภาษาต่างประเทศในภาษาไทยแบ่งเนื้อหาออกเป็น ๘ เรื่อง เรื่องละ ๑ ชุด ดังนี้

- ชุดกิจกรรมที่ ๑ สาเหตุที่คำภาษาต่างประเทศเข้ามาปะปนในภาษาไทย
- ชุดกิจกรรมที่ ๒ คำภาษาบาลีในภาษาไทย
- ชุดกิจกรรมที่ ๓ คำภาษาสันสกฤตในภาษาไทย
- ชุดกิจกรรมที่ ๔ คำภาษาเขมรในภาษาไทย
- ชุดกิจกรรมที่ ๕ คำภาษาจีนในภาษาไทย
- ชุดกิจกรรมที่ ๖ คำภาษาขว – มลายูในภาษาไทย
- ชุดกิจกรรมที่ ๗ คำภาษาอังกฤษในภาษาไทย
- ชุดกิจกรรมที่ ๘ คำทับศัพท์ คำศัพท์บัญญัติ และคำศัพท์ทางวิชาการ

๒. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง คำภาษาต่างประเทศในภาษาไทย มีส่วนประกอบดังนี้

- ๒.๑ ชื่อของชุดกิจกรรม
- ๒.๒ คำนำ
- ๒.๓ สารบัญ
- ๒.๔ คำชี้แจง
- ๒.๕ คำชี้แจงสำหรับครูผู้สอน
- ๒.๖ คำชี้แจงสำหรับนักเรียน
- ๒.๗ สารระ/มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด
- ๒.๘ สารระสำคัญ/จุดประสงค์การเรียนรู้
- ๒.๙ แบบทดสอบก่อนเรียน
- ๒.๑๐ บัตรเนื้อหา
- ๒.๑๑ บัตรกิจกรรม
- ๒.๑๒ แบบทดสอบหลังเรียน
- ๒.๑๓ บรรณานุกรม
- ๒.๑๔ ภาคผนวก

คำชี้แจงสำหรับครูผู้สอน

๑. ครูเตรียมและสำรวจความพร้อมของชุดกิจกรรมให้เพียงพอกับจำนวนนักเรียน
๒. ครูศึกษาเนื้อหาและลำดับขั้นตอนของชุดกิจกรรมให้เข้าใจชัดเจน
๓. ครูควรอธิบายให้นักเรียนทราบถึงจุดประสงค์ในการทำชุดกิจกรรมแต่ละครั้งก่อนสอนหรือปฏิบัติกิจกรรม และให้นักเรียนเห็นประโยชน์และคุณค่าของการทำชุดกิจกรรม
๔. ให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน ก่อนที่จะศึกษาชุดกิจกรรมในแต่ละเล่ม
๕. ให้นักเรียนศึกษาบัตรเนื้อหาในชุดกิจกรรมในแต่ละชุด
๖. ให้นักเรียนทำชุดกิจกรรมจากง่ายไปหายาก
๗. ครูควรให้นักเรียนมีส่วนร่วมทุกครั้งในการทำชุดกิจกรรม เช่น ร่วมคิด ร่วมแสดง อภิปราย ตรวจผลงาน และสรุปองค์ความรู้ด้วยตนเอง
๘. ครูควรคอยดูแลอย่างใกล้ชิด ขณะที่นักเรียนศึกษาชุดกิจกรรมและปฏิบัติกิจกรรม หากมีนักเรียนคนใด หรือกลุ่มใดสงสัยให้แนะนำเป็นรายบุคคลหรือรายกลุ่ม และควรมีการเสริมแรงแก่นักเรียนทุกครั้ง
๙. การทำชุดกิจกรรมทุกครั้งต้องบันทึกผล เพื่อพัฒนาการของนักเรียน
๑๐. ให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียนอีกครั้งหนึ่ง

คำชี้แจงสำหรับนักเรียน

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องคำภาษาต่างประเทศในภาษาไทย ใช้ประกอบการเรียนรายวิชาภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ นักเรียนสามารถศึกษาได้ด้วยความเข้าใจ และประสบความสำเร็จในการเรียนด้วยการปฏิบัติตามคำแนะนำต่อไปนี้

๑. ศึกษามาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สาระสำคัญ และจุดประสงค์การเรียนรู้ให้เข้าใจ
๒. ทำแบบทดสอบก่อนเรียนแล้วบันทึกคะแนนไว้
๓. ศึกษาเนื้อหาให้เกิดความเข้าใจตามลำดับ
๔. นักเรียนทำชุดกิจกรรม ให้นักเรียนตรวจเฉลยหน้าถัดไป ถ้าตอบผิดให้กลับไปศึกษา บัตรเนื้อหาและตอบคำถามอีกครั้ง เมื่อตอบถูกต้องแล้วจึงศึกษาเรื่องต่อไป
๕. นักเรียนต้องไม่ดูเฉลยก่อนทำชุดกิจกรรมหรือแบบทดสอบก่อนเรียน – หลังเรียน ต้องมีความซื่อสัตย์ต่อตนเอง
๖. เมื่อศึกษาจบแล้ว ให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียนและตรวจคำตอบจากเฉลย แล้วนำผลคะแนนที่ได้ไปเปรียบเทียบกับคะแนนแบบทดสอบก่อนเรียน
๗. นักเรียนควรตั้งใจศึกษาและมีสมาธิในการทำชุดกิจกรรม หากยังไม่เข้าใจหรือมีข้อสงสัยให้ถามครูผู้สอน

สาระ/มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

สาระที่ ๔

หลักการใช้ภาษาไทย

มาตรฐาน ท ๔.๑

เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษา และพลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษา และรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ

ตัวชี้วัด

ม.๓/๑

จำแนกและใช้คำภาษาต่างประเทศที่ใช้ในภาษาไทย

สาระสำคัญ/จุดประสงค์การเรียนรู้

สาระสำคัญ

ภาษาต่างประเทศที่เข้ามาปะปนในภาษาไทยด้วยสาเหตุต่างๆ มีอิทธิพลต่อภาษาไทย คือ ทำให้ลักษณะของภาษาไทยเปลี่ยนไปจากเดิม ภาษาต่างประเทศที่มีใช้ในภาษาไทยเป็นจำนวนมาก คือ ภาษาบาลี สันสกฤต เขมร จีน อังกฤษ โดยเฉพาะภาษาบาลี สันสกฤต เขมร จีน คนไทยนำมาใช้และมีการเปลี่ยนแปลงรูปคำจนดูกลมกลืนกับภาษาไทย แทบจะจำแนกไม่ได้ว่าเป็นคำที่มาจากภาษาอื่น ดังนั้นศึกษาเรื่องคำภาษาต่างประเทศในภาษาไทย จะช่วยให้จำแนกและใช้คำภาษาต่างประเทศที่ใช้ในภาษาไทยได้อย่างถูกต้อง

จุดประสงค์การเรียนรู้

๑. อธิบายความหมายของคำบาลีได้
๒. อธิบายประวัติของคำบาลีได้
๓. อธิบายสาเหตุที่คำบาลีเข้ามาเกี่ยวข้องกับภาษาไทยได้
๔. รู้และเข้าใจหลักการสังเกตคำภาษาบาลีได้
๕. จำแนกคำที่เป็นคำภาษาบาลีได้

แบบทดสอบก่อนเรียน
ชุดกิจกรรม ๒ เรื่องคำภาษาบาลีในภาษาไทย

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย X ทับในช่องตัวอักษร ก, ข, ค, ง ที่เห็นว่า ถูกที่สุดเพียงคำตอบเดียวในกระดาษคำตอบ

๑. คำที่ขีดเส้นใต้ในข้อใดมาจากภาษาบาลีทั้งสองคำ
  - ก. การผูกมัดควรทำเป็นนิตย
  - ข. วิชาภาษาไทยมีความสำคัญมาก
  - ค. การแผ่เมตตา ก็เป็นการอุทิศบุญ
  - ง. นักกีฬาควรมีร่างกายสมบูรณ์
๒. คำว่า “วชิระ” ในภาษาบาลี ตรงกับคำไทยในข้อใด
  - ก. วชิร
  - ข. วัชร
  - ค. วัชรา
  - ง. วิเชียร
๓. คำในภาษาบาลีมีสระ และ พยัญชนะ อย่างละกี่ตัว
  - ก. สระ ๘ ตัว พยัญชนะ ๓๓ ตัว
  - ข. สระ ๘ ตัว พยัญชนะ ๓๕ ตัว
  - ค. สระ ๑๔ ตัว พยัญชนะ ๓๓ ตัว
  - ง. สระ ๑๔ ตัว พยัญชนะ ๓๕ ตัว
๔. ข้อใดคือพยัญชนะท้ายวรรค
  - ก. ก ข ค ฆ ง
  - ข. จ ฉ ช ฌ ญ
  - ค. ฎ ฐ ท ฒ ณ
  - ง. ง ญ ณ น ม
๕. ข้อใดมีคำที่มาจากภาษาบาลีมากที่สุด
  - ก. รัฐบาลในรัชกาลนี้มีสัจจะ
  - ข. รับสมัครสตรีที่มีวุฒิหลายตำแหน่ง
  - ค. จงให้ความอนุเคราะห์แก่คนชราทุกชั้นวรรณะ
  - ง. กีฬาสีของโรงเรียนแข่งขันที่สนามธรรมศาสตร์

๖. ข้อใดไม่ใช่หลักสังเกตคำที่มาจากภาษาบาลี
- ก. ไม่นิยมคำควบกล้ำ
  - ข. ใช้พยัญชนะ ส ไม่ใช้ ศ ษ
  - ค. ประสมด้วยสระ ไอ เอา ฤ ฦ
  - ง. คำที่มีตัวสะกดจะต้องมีตัวตามและเป็นไปตามกฎ
๗. พยัญชนะวรรคแถวที่ ๑ เป็นตัวสะกด ตัวตามคือแถวที่ ๑ หรือ ๒ คำในข้อใดอยู่ในกฎดังกล่าว
- ก. พยัคฆ์
  - ข. ทุกข์
  - ค. อัคคี
  - ง. องค์
๘. ข้อใดเป็นคำที่มาจากภาษาบาลีทุกคำ
- ก. พฤษภ สัปดาห์ สตรี
  - ข. วัตถุ บุปผา สัญญา
  - ค. เนตร ทรัพย์ อัคคี
  - ง. กีฬา ภิกษุ เกษตร
๙. คำในข้อใดเป็นคำที่มาจากภาษาบาลี
- ก. พิศवास
  - ข. ประดิษฐ์
  - ค. บุปผา
  - ง. อธิษฐาน
๑๐. ข้อใดเป็นคำภาษาบาลี
- ก. กระจดาษ
  - ข. ศาสนา
  - ค. ศิลปะ
  - ง. วัตถุ

บัตรเนื้อหา เรื่อง ประวัติภาษาบาลี

ประวัติภาษาบาลี หลังจากที่พวกอารยันเข้ามาตั้งถิ่นฐาน และมีอำนาจอยู่ในชมพูทวีปเป็นเวลานานกว่า ๑,๕๐๐ ปีมาแล้ว วัฒนธรรมของพวกอารยันก็เข้าไปผสมปนเปกับวัฒนธรรมของชาวพื้นเมืองเดิม โดยวิวัฒนาการไปเรื่อย ๆ ตามธรรมชาติของภาษา โดยเฉพาะ ภาษาของผู้ที่ไม่ได้รับการศึกษา ซึ่งวิวัฒนาการมาเป็นภาษามาคธีที่ใช้พูดกันในแคว้นมคธและแคว้นโกศล

เมื่อพระพุทธองค์ได้ทรงอุบัติขึ้น ในชมพู-ทวีปแล้ว พระองค์ทรงใช้ภาษามาคธี (ภาษามคธ) ในการประกาศพระพุทธศาสนา ให้แพร่หลายออกไป คำสั่งสอนของพระพุทธองค์ ซึ่งพระสาวกได้รวบรวมไว้เป็นหมวดหมู่เรียกว่า พระไตรปิฎก มี ๓ หมวด คือ พระวินัยปิฎก พระสุตตันตปิฎก พระอภิธรรมปิฎก ล้วนแต่บันทึกไว้เป็นภาษามคธทั้งสิ้น และภาษามคธนี้เองที่เรียกกันว่า ภาษาบาลีในปัจจุบันนี้

เดิมทีเดียวคำว่า บาลี หรือ ปาลิ มิได้หมายถึงภาษา แต่หมายถึงพระพุทธวจนะ หรือเนื้อความเดิมในพระไตรปิฎก

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานได้ให้ความหมายของคำว่า บาลีไว้ว่า ภาษาที่ใช้เป็นหลักในพุทธศาสนานิกายเถรวาท, พุทธพจน์

อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันนี้ คนส่วนมากทั้งคนไทยและคนต่างประเทศเข้าใจกันว่า คำว่าบาลี เป็นชื่อของภาษาที่บันทึกคำสั่งสอนของพระพุทธองค์ ที่พระองค์ใช้ประกาศพระพุทธศาสนาในระหว่างที่ดำรงพระชนม์ชีพอยู่ แท้ที่จริงแล้วคำว่า บาลี หรือ ปาลิ มีปรากฏในคัมภีร์อรรถกถาและในคัมภีร์วิสุทธิมรรคซึ่งพระพุทธโฆษาจารย์ได้นำมาใช้ แต่ใช้ในฐานะความหมายว่า พระพุทธวจนะ หรือเนื้อความเดิมในพระไตรปิฎก หาได้ใช้ในความหมายที่เป็นภาษาไม่ และนับตั้งแต่ยุคท่านพุทธโฆษาจารย์เป็นต้นมา จนถึงพุทธศตวรรษที่ ๑๙ – ๒๐ ก็มีผู้ใช้คำว่า ปาลิ ในความหมายดังกล่าวแล้ว ครั้นหลังจากพุทธศตวรรษที่ ๑๙ เป็นต้นมา จึงมีผู้นำคำว่า ปาลิ มาใช้ในความหมายว่า พุทธพจน์และภาษาที่ใช้บันทึกคำสอนของพระพุทธเจ้า ซึ่งเรียกว่า ภาษาบาลี จนแพร่หลายมาถึงปัจจุบัน

บัตรเนื้อหา เรื่อง คำภาษาบาลี

หลักสังเกตคำที่มาจากภาษาบาลี

๑. เสียงสระในภาษาบาลีมี ๘ เสียง คือ อะ อา อิ อี อุ ู เอ โอ
๒. พยัญชนะบาลี มี ๓๓ ตัว (ยกเว้น ศ ษ) ซึ่งแบ่งตามวรรคได้ดังนี้

พยัญชนะวรรค	แถวที่ ๑	แถวที่ ๒	แถวที่ ๓	แถวที่ ๔	แถวที่ ๕	เศษวรรค
วรรคกะ (คอ)	ก	ข	ค	ฌ	ง	ห
วรรคจะ (เพดาน)	จ	ฉ	ช	ณ	ญ	ศ ย
วรรคฐะ (ปุ่มเหงือก)	ฎ	ฐ	ฑ	ฒ	ณ	ร ษ ฟ
วรรคดะ (ฟัน)	ด	ธ	ท	ถ	น	ส ล
วรรคปะ (ริมฝีปาก)	ป	ผ	พ	ภ	ม	ว ๐

- นิคหิต ใช้เป็นตัวสะกดเท่านั้น
  - บาลีถือว่าเป็นเสียง ง สะกด เช่น พุทธิ อ่านว่า พุด - ทัง
  - สันสกฤตถือว่าเป็นเสียง ม สะกด เช่น พุทธิ อ่านว่า พุด - ทำ
๓. หลักเกณฑ์การใช้ตัวสะกดตัวตามในภาษาบาลีมีหลักเกณฑ์ที่แน่นอนตายตัวดังนี้
    - ๓.๑ พยัญชนะแถวที่ ๑ ของทุกวรรคเป็นตัวสะกด พยัญชนะแถวที่ ๑ หรือ ๒ ของทุกวรรคเป็น ตัวตาม เช่น ทุกข์ อิจฉา วัตถุ
    - ๓.๒ พยัญชนะแถวที่ ๓ ของทุกวรรคเป็นตัวสะกด พยัญชนะแถวที่ ๓ หรือ ๔ ของทุกวรรคเป็นตัวตาม เช่น อัคคี อัชฌาสัย มัชฌิมา พยัคฆ์
    - ๓.๓ พยัญชนะแถวที่ ๕ ของทุกวรรคเป็นตัวสะกด พยัญชนะแถวที่ ๑ ๒ ๓ ๔ หรือ ๕ ของทุกวรรคเป็นตัวตาม เช่น สงฆ์ สัญญา สันติ สัมผัส
  ๔. พยัญชนะตัวสะกดตัวตามในภาษาบาลี เมื่อนำมาใช้ในภาษาไทย บางทีตัดออกเสียตัวหนึ่ง

เช่น	นิจจ	⇒	นิจ	เขตต	⇒	เขต
	ยุตติ	⇒	ยุติ	รัชกาล	⇒	รัชกาล
	วิชชา	⇒	วิชา	นิสสัย	⇒	นัย
  ๕. พยัญชนะวรรค ฐะ นิยมตัดตัวสะกดเดิมแล้วใช้ตัวตามสะกดแทน เช่น

รัฐบาล	⇒	รัฐบาล	วุทฺธิ	⇒	วุฒิ
ทิจฺฉิ	⇒	ทิจฺฉิ	วัฑฒนะ	⇒	วัฒนนะ

๖. บาลีนิยมใช้ พ เช่น กีฬา โอฟาร อาสาฬหบูชา

๗. สังเกตการใช้ ณ ในภาษาบาลี จะใช้ ณ นำหน้าพยัญชนะวรรค ฎะ (ฎ ฐ ฑ ฒ ณ) เช่น กัณท์ บัณฑิต เณรท์

๘. คำที่ใช้พยัญชนะซ้อน ๒ ตัว เช่น

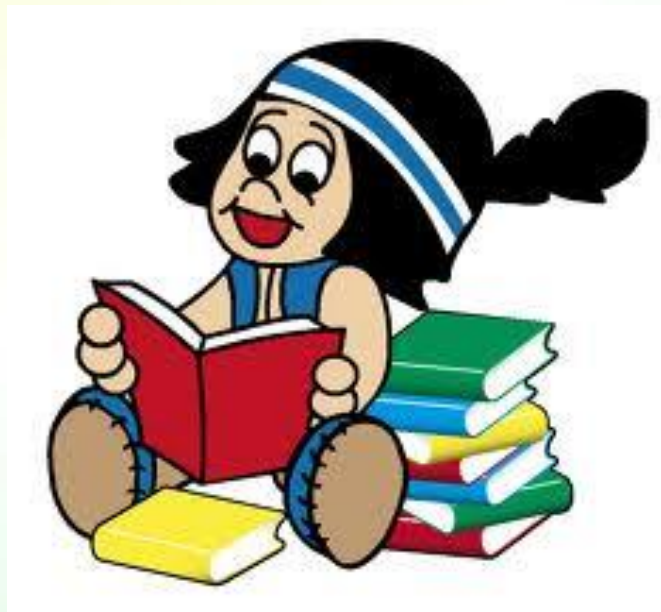
เมตตา ใช้ ตต

นิพพาน ใช้ พพ

ปัจจุบัน ใช้ จจ

๙. ใช้รูปพยัญชนะซ้อน ญห , ณห , มห เช่น ปัญหา ตัณหา เสมหะ

๑๐. คำส่วนใหญ่ที่ขึ้นต้นด้วย ปฏิ เช่น ปฏิบัติ ปฏิเสธ ฯลฯ

บัตรกิจกรรมที่ ๒.๑
เรื่อง ประวัติภาษาบาลี

คำชี้แจง นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมต่อไปนี้

๑. สรุปความหมายของคำบาลี
๒. สรุปประวัติที่มาของคำบาลี

ความหมาย .....

[illegible]

ภาษาบาลี
เป็นภาษาในตระกูล
.....

ประวัติ

[illegible]

บัตรกิจกรรมที่ ๒.๒
เรื่อง คำภาษาบาลี

คำชี้แจง จงพิจารณาว่าคำศัพท์ใดเป็นคำภาษาบาลี โดยให้นักเรียนทำลงในกระดาษที่เตรียมไว้จนครบทุกข้อ

.....๑) ลักษณะ

.....๓) กีฬา

.....๕) มุกดา

.....๗) หัตถ์

.....๙) ไมตรี

.....๑๑) พฤษภ

.....๑๓) ฤดูแล้ง

.....๑๕) เมตตา

.....๒) พยัคฆ์

.....๔) มัชฌิมา

.....๖) อาทิตย

.....๘) ทักษ

.....๑๐) บุตร

.....๑๒) ประทุม

.....๑๔) สัตว์

PB-047

ทำให้ได้คะแนนครบทุกคน

บัตรกิจกรรมที่ ๒.๓
เรื่อง คำภาษาบาลี

คำชี้แจง

ให้นักเรียนอ่านบทร้อยกรองต่อไปนี้ แล้วพิจารณาว่าคำศัพท์ใดเป็นคำภาษาบาลี โดยให้นักเรียนทำลงในกระดาษที่เตรียมไว้

การเล่าเรียนยุคใหม่สดใสกว่า
ขอให้เรียนและเล่นเป็นเวลา
จงสังเกตหาคำบาลีก่อน
มัธยมศึกษาหาวิธี

ครูสรรหาศีลธรรมนำมาบ่ม
บุญบันดาลเจริญตานานิยม
นักเรียนจำหาคำนำมาใส่
ถูกหรือผิดคิดมาให้ดีดี

ครูอุตส่าห์สร้างเว็บไซต์ให้ศึกษา
ต้องก้าวหน้าไปไกลในชีวิ
และอักษรสันสกฤตจิตสุขศรี
คิดให้ดีปัญญาน่าเชยชม
ธรรมข่มประพตติมีขึ้นชม
ต้องสุขสมอหังการนานสืบไป
ครูจะได้แนะนำตามวิถี
คิดถ้วนถึมีรางวัลบันดาลเอย

แบบทดสอบหลังเรียน
ชุดกิจกรรมที่ ๒ คำภาษาบาลีในภาษาไทย

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย X ทับในช่องตัวอักษร ก, ข, ค, ง ที่เห็นว่า ถูกที่สุดเพียงคำตอบเดียวในกระดาษคำตอบ

๑. คำที่ขีดเส้นใต้ในข้อใดมาจากภาษาบาลีทั้งสองคำ
  - ก. การผูกมัดควรทำเป็นนิตย
  - ข. วิชาภาษาไทยมีความสำคัญมาก
  - ค. การแผ่เมตตา ก็เป็นการอุทิศบุญ
  - ง. นักกีฬาควรมีร่างกายสมบูรณ์
๒. คำว่า “วชิระ” ในภาษาบาลี ตรงกับคำไทยในข้อใด
  - ก. วชิร
  - ข. วัชร
  - ค. วิชรา
  - ง. วิเชียร
๓. คำในภาษาบาลีมีสระ และ พยัญชนะ อย่างละกี่ตัว
  - ก. สระ ๘ ตัว พยัญชนะ ๓๓ ตัว
  - ข. สระ ๘ ตัว พยัญชนะ ๓๕ ตัว
  - ค. สระ ๑๔ ตัว พยัญชนะ ๓๓ ตัว
  - ง. สระ ๑๔ ตัว พยัญชนะ ๓๕ ตัว
๔. ข้อใดคือพยัญชนะท้ายวรรค
  - ก. ก ข ค ฆ ง
  - ข. จ ฉ ช ฌ ญ
  - ค. ฎ ฐ ท ฒ ณ
  - ง. ง ญ ณ น ม
๕. ข้อใดมีคำที่มาจากภาษาบาลีมากที่สุด
  - ก. รัฐบาลในรัชกาลนี้มีสี่จจะ
  - ข. รับสมัครสตรีที่มีวุฒิหลายตำแหน่ง
  - ค. จงให้ความอนุเคราะห์แก่คนชราทุกชั้นวรรณะ
  - ง. กีฬาสีของโรงเรียนแข่งขันที่สนามธรรมศาสตร์

๖. ข้อใดไม่ใช่หลักสังเกตคำที่มาจากภาษาบาลี
- ก. ไม่นิยมคำควบกล้ำ
  - ข. ใช้พยัญชนะ ส ไม่ใช้ ศ ษ
  - ค. ประสมด้วยสระ ไอ เอา ฤ ฦ
  - ง. คำที่มีตัวสะกดจะต้องมีตัวตามและเป็นไปตามกฎ
๗. พยัญชนะวรรคแถวที่ ๑ เป็นตัวสะกด ตัวตามคือแถวที่ ๑ หรือ ๒ คำในข้อใดอยู่ในกฎดังกล่าว
- ก. พยัคฆ์
  - ข. ทุกข์
  - ค. อัคคี
  - ง. องค์
๘. ข้อใดเป็นคำที่มาจากภาษาบาลีทุกคำ
- ก. พฤษภ สัปดาห์ สตรี
  - ข. วัตถุ บุปผา สัณณยา
  - ค. เนตร ทรัพย์ อัคคี
  - ง. กีฬา ภิกษุ เกษตร
๙. คำในข้อใดเป็นคำที่มาจากภาษาบาลี
- ก. พิศवास
  - ข. ประดิษฐ์
  - ค. บุปผา
  - ง. อธิษฐาน
๑๐. ข้อใดเป็นคำภาษาบาลี
- ก. กระจดาษ
  - ข. ศาสนา
  - ค. ศิลปะ
  - ง. วัตถุ

บรรณานุกรม

- กำชัย ทองหล่อ. **หลักภาษาไทย**. กรุงเทพฯ : อมรการพิมพ์, ๒๕๕๒.
- จงชัย เจนหัตถการกิจ. **หลักภาษาไทย**. กรุงเทพฯ : ธนาเพรส, ๒๕๔๘.
- จันจิรา จิตตะวิริยพงษ์. **อิทธิพลภาษาต่างประเทศในภาษาไทย**. กรุงเทพฯ : พัฒนาศึกษา, ๒๕๔๖.
- จิตต์นิภา ศรีไสย์ และประนอม วิบูลย์พันธุ์. **หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานภาษาไทย หลักภาษาและการใช้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓**. กรุงเทพฯ : สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว.), ๒๕๕๕
- ฐะปะนีย์ นาครทรรพ. **การสอนภาษาไทยชั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ: บริษัทเมธีทิปส์ จำกัด, ๒๕๔๗.
- ดวงพร หลิมรัตน์. **หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน ภาษาไทยชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓**. กรุงเทพฯ : แม็ค, ๒๕๕๕.
- พองจันทร์ สุขยิ่ง และคณะ. **หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานภาษาไทย หลักการใช้ภาษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓**. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์, ๒๕๕๕.
- ราชบัณฑิตยสถาน. **พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒**. กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่น, ๒๕๔๖.
- วัลลภา วิทยารักษ์. **คู่มือเตรียมสอบ O – NET A – NET (ADMISSIONS) ภาษาไทย**. ไฮเอ็ดพับลิชชิง, ๒๕๔๙.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. **คู่มือการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.), ๒๕๔๕.
- _____, กระทรวง. **หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานภาษาไทย วิิธีภาษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ สกสค. ลาดพร้าว, ๒๕๕๔.
- _____, กระทรวง. **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, ๒๕๕๒.

ภาคผนวก

เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียน
ชุดกิจกรรมที่ ๒ คำภาษาบาลีในภาษาไทย

๑. ค

๒. ข

๓. ก

๔. ง

๕. ก

๖. ค

๗. ข

๘. ข

๙. ง

๑๐. ง

เฉลยบัตรกิจกรรมที่ ๒.๑ เรื่อง ประวัติภาษาบาลี

คำชี้แจง

นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมต่อไปนี้

๑. สรุปความหมายของคำบาลี
๒. สรุปประวัติที่มาของคำบาลี

ความหมาย พุทธพจน์และภาษา
ที่ใช้บันทึกคำสอนของพระพุทธเจ้า

ภาษาบาลี

เป็นภาษาในตระกูล
ภาษาอินโด - อารยันรุ่นกลาง

ประวัติ ภาษาบาลีวิวัฒนาการมาจากภาษามาคธีใน
แคว้นมคธและแคว้นโกศล และเมื่อพระพุทธองค์อุบัติขึ้นในชมพู
ทวีป ทรงใช้ภาษามาคธี (ภาษามคธ) ในการประกาศ
พระพุทธศาสนา พระสาวกได้รวบรวมคำสั่งสอนของพระพุทธ
องค์ ไว้เป็นหมวดหมู่ เรียกว่า พระไตรปิฎกและภาษามคธีนี้เอง
ที่เรียกว่า ภาษาบาลีในปัจจุบันนี้

เฉลยบัตรกิจกรรมที่ ๒.๒
เรื่อง คำภาษาบาลีในภาษาไทย

คำชี้แจง

จงพิจารณาว่าคำศัพท์ใดเป็นคำภาษาบาลี โดยให้นักเรียนทำลงในกระดาษ
ที่เตรียมไว้จนครบทุกข้อ

..... ๑) ลักษณะ

ภาษาบาลี ๓) กีฬา

..... ๕) มุกดา

ภาษาบาลี ๗) หัตถ์

..... ๙) ไมตรี

..... ๑๑) พฤกษ์

..... ๑๓) ฤดูแล้ง

ภาษาบาลี ๑๕) เมตตา

ภาษาบาลี ๒) พยัคฆ์

ภาษาบาลี ๔) มัชฌิมา

..... ๖) อาทิตย

ภาษาบาลี ๘) ทุกข์

..... ๑๐) บุตร

..... ๑๒) ประทุม

..... ๑๔) สัตว์

PB-047

ทุกคนเก่งมากเลยครับ

เฉลยบัตรกิจกรรมที่ ๒.๓
เรื่อง คำภาษาบาลีในภาษาไทย

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านบทร้อยกรองต่อไปนี้ แล้วพิจารณาว่าคำศัพท์ใดเป็น
คำภาษาบาลี โดยให้นักเรียนทำลงในกระดาษที่เตรียมไว้

การเล่าเรียนยุคใหม่สดใสกว่า
ขอให้เรียนและเล่นเป็นเวลา
จงสังเกตหาคำบาลีก่อน
มัธยมศึกษาหาวิธี

ครูสรรหาศีลธรรมนำมาบ่ม
บุญบันดาลเจริญตานานิยม
นักเรียนจำหาคำนำมาใส่
ถูกหรือผิดคิดมาให้ดีดี

ครูอุตส่าห์สร้างเว็บไซต์ให้ศึกษา
ต้องก้าวหน้าไปไกลในชีวิ
และอักษรสันสกฤตจิตสุขศรี
คิดให้ดีปริญญานำเชยชม
ธรรมข่มประพฤติดีมีขึ้นชม
ต้องสุขสมอหังการนานสืบไป
ครูจะได้แนะนำตามวิถี
คิดถ้วนถึมีรางวัลบันดาลเอ๋ย

คำบาลีมีทั้งหมด ๕ คำ คือ จิต บุญ ปริญญา อหังการ สังเกต

เฉลยแบบทดสอบหลังเรียน
ชุดกิจกรรมที่ ๒ คำภาษาบาลีในภาษาไทย

๑. ค

๒. ข

๓. ก

๔. ง

๕. ก

๖. ค

๗. ข

๘. ข

๙. ง

๑๐. ง

แบบบันทึกคะแนนชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องคำภาษาต่างประเทศในภาษาไทย
ชุดกิจกรรมที่ ๑ คำภาษาบาลีในภาษาไทย

ของ.....ชั้นมัธยมศึกษาปีที่.....เลขที่.....

โรงเรียนปรางค์ทองวิทยา อำเภอคง จังหวัดนครราชสีมา
องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา

รายการประเมิน	คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้	หมายเหตุ
กิจกรรมที่ ๑	๑๐		
กิจกรรมที่ ๒	๑๐		
กิจกรรมที่ ๓	๑๐		
รวม ๓ กิจกรรม	๓๐		

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(นายอมรินทร์ สรรพสมบัติ)

ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะครูชำนาญการ

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. ....

แบบบันทึกคะแนนการทดสอบก่อนเรียน / หลังเรียน
ชุดกิจกรรมที่ ๑ คำราชาบาลีในภาษาไทย

ของ.....ชั้นมัธยมศึกษาปีที่.....เลขที่.....

โรงเรียนปรางค์ทองวิทยา อำเภอคง จังหวัดนครราชสีมา
องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา

คะแนนเต็ม / คะแนนที่ได้		คะแนน ความแตกต่าง	สรุปผล การประเมิน
ก่อนฝึก	หลังฝึก		
๑๐	๑๐		

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(นายอมรินทร์ สรรพสมบัติ)

ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะครูชำนาญการ

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. ....